

Vlastnictví k rybám

Na rozdíl od ryb v rybnících není vlastnictví k rybám v tekoucích vodách možné a neulovené ryby ve vodních tocích se pokládají za věc. Ztráta dosud neulovených ryb žijících ve vodních tocích tím, že je zkonsumovala vydra, nemůže představovat snížení majetkového stavu oprávněného subjektu rybářského práva, neboť ten ryby k okamžiku jejich ztráty nevlastnil (ulovením je nenabyl do svého vlastnictví).

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 25 Cdo 540/2003, ze dne 29.4.2004)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce Č. r. s., J. ú. s., proti žalované České republice - Ministerstvu financí České republiky, se sídlem v Praze 1, Letenská 15, zastoupené advokátem, o náhradu škody, vedené u Okresního soudu v Jindřichově Hradci pod sp. zn. 2 C 965/98, o dovolání žalované proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 3. prosince 2002, č. j. 19 Co 2490/2002-277, tak, že rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 3. prosince 2002, č. j. 19 Co 2490/2002-277, a rozsudek Okresního soudu v Jindřichově Hradci ze dne 7. srpna 2002, č. j. 2 C 965/98-240, ve výrocích o platební povinnosti žalované a ve výrocích o náhradě nákladů řízení se zrušují a věc se v tomto rozsahu vrací Okresnímu soudu v Jindřichově Hradci k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Okresní soud v Jindřichově Hradci rozsudkem ze dne 11. 1. 2002, č. j. 2 C 965/98-169, řízení zastavil ohledně částky 160.000,- Kč, zamítl žalobu na zaplacení částky 90.000,- Kč s dvojnásobkem diskontní sazby z prodlení od 21. 9. 1998 do zaplacení, odmítl žalobu ohledně úroku z prodlení z částky 250.000,- Kč od 16. 5. 1998 do zaplacení, a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Rozhodl tak o nároku na náhradu škody způsobené vydrou říční, jejíž početní stavy nemohou být lovem snižovány, na rybách chovaných žalobcem v rybářských mimopstruhových revírech Dírenský potok 1, Dyje A, Hamerský potok 1A, Kamenička 1, Koštěnický potok 1, Nežárka 2, Nežárka 4, Studenský potok 1, Dyje 16, Dyje 17B, Hamerský potok 2, Kamenička 2A, Lužnice 11, Nežárka 3 a Nové řeky 1, a v rybářských pstruhových revírech Bolíkovský potok 1B, Dírenský potok 1, Hamerský potok 1, Hamerský potok 1B, Lužnice 12, Černovický potok 3, Dračice, Kamenička 2P a Žirovnička 1, za období od 16. 5. 1998 do 31. 12. 1998. Dovodil, že žalobce je ve sporu aktivně legitimován, neboť podle ustanovení § 7 a § 8 zákona č. [102/1963](#) Sb., o rybářství, byl bezplatně přenechán výkon rybářského práva Českému rybářskému svazu Č. B., a že žalovaná je pasivně legitimována, neboť podle ustanovení § 34 odst. 3 zákona č. [23/1962](#) Sb., o myslivosti, je osobou povinnou k náhradě stát. Podmínky, za nichž lze požadovat náhradu škody způsobenou zvěří, jejíž početní stavy nemohou být lovem snižovány, a rozsah této náhrady stanoví ministerstvo financí České republiky, ministerstvo zemědělství České republiky a ministerstvo životního prostředí České republiky obecně závazným právním předpisem. Tímto předpisem se stal až zákon č. [115/2000](#) Sb., o náhradách škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy, který nabyl účinnosti dne 10. 5. 2000, z něhož vyplývá (ustanovení § 12 odst. 1), že podle tohoto zákona a za podmínek v něm stanovených lze odškodnit pouze škody vzniklé po datu jeho účinnosti. V daném případě se však žalobce domáhá náhrady škody za období před nabytím účinnosti tohoto zákona, aniž do té doby existoval právní předpis, který by upravoval podmínky pro přiznání náhrady škody a její rozsah; v důsledku absence tohoto předpisu proto nelze podle soudu žalobci náhradu škody, jejíž výše je s ohledem na učiněný závěr nepodstatná, přiznat.

K odvolání žalobce Krajský soud v Českých Budějovicích rozsudkem ze dne 9. 4. 2002, č. j. 19 Co 660/2002-200, rozsudek soudu prvního stupně v zamítavém výroku ohledně částky 90.000,- Kč s příslušenstvím a ve výroku o náhradě nákladů řízení zrušil a v tomto rozsahu věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení, ve výroku o odmítnutí žaloby rozsudek soudu prvního stupně potvrdil. Odvolací soud se ztotožnil se závěry soudu prvního stupně ohledně aktivní a pasivní legitimace i odmítnutí návrhu na přiznání příslušenství, který byl zcela neurčitý a neprojednatelný. Shodně hodnotil uplatněný nárok ve smyslu § 34 odst. 3 zákona č. [23/1962](#), o myslivosti, který je jediným zákonným ustanovením, podle něž mohl žalobci případně vzniknout v rozhodné době nárok na náhradu škody způsobené vydrou říční na jeho rybničním hospodářství. Skutečnost, že po celou dobu účinnosti tohoto zákona

nebyl vydán prováděcí předpis, se kterým počítá jeho ustanovení § 34 odst. 3, však podle odvolacího soudu nemůže jít k tíži poškozeného - žalobce. Za dané situace je třeba vycházet z obecného ustanovení, podle něž za škodu způsobenou vydrou říční odpovídá stát bez ohledu na to, zda škoda vznikla na plodinách nebo na zvěři. Tomuto závěru podle odvolacího soudu nebrání ani úprava podmínek zvláštní odpovědnosti podle ustanovení § 34 odst. 1 a 2 zákona o myslivosti. Odvolací soud uložil soudu prvního stupně v dalším řízení zjistit, zda a v jakém rozsahu vznikla žalobci tvrzená škoda, přičemž vodítkem by podle něj mohl být i zákon č. [115/2000](#) Sb., který sice nebyl účinný v době vzniku uplatněné škody, avšak lze uvážit jeho záměry a logická východiska.

Poté, co žalobce rozšířil žalobu, Okresní soud v Jindřichově Hradci rozsudkem ze dne 7. 8. 2002, č. j. 2 C 965/98-240, uložil žalované, aby zaplatila žalobci částku 310.500,- Kč se 4 % úrokem z prodlení od 7. 8. 2002 do zaplacení, zamítl žalobu na zaplacení úroku z prodlení z částky 310.500,- Kč, a to 23 % od 1. 9. 1998 do 25. 10. 1998, 18 % od 26. 10. 1998 do 31. 8. 1999, 11 % od 1. 9. 1999 do 24. 3. 2000, 26 % od 25. 3. 2000 do 22. 7. 2002 a 3 % od 23. 7. 2002 do zaplacení, a rozhodl o náhradě nákladů řízení ve vztahu mezi účastníky i vůči státu a o povinnosti žalobce zaplatit soudní poplatek z návrhu na zahájení řízení. Vázán právním názorem odvolacího soudu, že zákon č. [23/1962](#) Sb. výslovně stanoví odpovědnost státu za škody způsobené zvěří, jejíž početní stav nemůže být snižován (vztahuje se i na vydru říční), a že okolnost, že nebyl vydán obecně závazný právní předpis upravující podmínky a výši odškodnění, nemůže jít k tíži žalobce, určil soud výši škody podle znaleckého posudku doc. Ing. S. L., CSc., znalce z oboru vodního hospodářství, odvětví rybářství a rybníkářství, který stanovil počet průměrných jedinců vydry říční na žalobcem určených tocích a spotřebu jednoho průměrného jedince vydry říční (0,5 ks ryb denně při počtu 45 průměrných jedinců) a za předmětné období dospěl k částce 310.500,- Kč představující hodnotu vydrou zkonsumovaných ryb. Ohledně úroku z prodlení soud dospěl k závěru, že výše škody byla stanovena až rozhodnutím soudu na základě znaleckého posudku, v průběhu řízení přitom žalobce opakovaně měnil žalobní petit, proto mu náleží úrok z prodlení až ode dne vyhlášení rozhodnutí.

K odvolání žalované Krajský soud v Českých Budějovicích rozsudkem ze dne 3. 12. 2002, č. j. 19 Co 2490/2002-277, rozsudek soudu prvního stupně ve vyhovujícím výroku a ve výroku o náhradě nákladů řízení vůči státu potvrdil, změnil jej ve výroku o náhradě nákladů řízení ve vztahu mezi účastníky a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení. Odvolací soud shrnul, že nárok na zaplacení částky 310.500,- Kč byl žalobcem uplatněn po právu a vyplývá z ustanovení § 34 odst. 3 zákona č. [23/1962](#) Sb., o myslivosti, které zakotvuje obecnou odpovědnost státu za škodu způsobenou mj. vydrou říční. Toto ustanovení nevylučuje, aby byl určen rozsah náhrady škody a způsob jejího odškodnění, přestože předpokládáný prováděcí náhradový předpis nebyl od roku 1962 do roku 2000 vydán. Stal se jím až zákon č. [115/2000](#) Sb., jenž podrobně upravil podmínky náhrady škod způsobených vybranými chráněnými živočichy, avšak na projednávanou věc jej nelze užít, když žalobce uplatňuje náhradu škody vzniklé v době před účinností zákona. Z hlediska způsobu a rozsahu náhrady škod vzniklých v období před účinností zákona č. [115/2000](#) Sb. je proto nutné použít obecná ustanovení občanského zákoníku o náhradě škody, tedy § 442 a násl. obč. zák. Podle odvolacího soudu ohledně výše škody soud prvního stupně správně vycházel ze znaleckého posudku, jehož závěry a výpočty vzniklé ztráty jsou logické a přesvědčivé.

Proti tomuto rozsudku podala žalovaná dovolání, jehož přípustnost dovozuje z ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) a c) o.s.ř. Zásadní právní význam spatřuje ve výkladu ustanovení § 6 zákona č. [102/1963](#) Sb., o rybářství, a jeho vztahu k vlastnictví volně žijících ryb a vodních živočichů. Žalobci byl sice podle § 8 odst. 1 citovaného zákona přenechán bezplatně výkon rybářského práva (tedy ve smyslu § 6 odst. 1 též právo přivlastňovat si ulovené ryby a vodní živočichy), avšak pouze jako uživateli, nikoli jako vlastníkov. Žalobce má tedy právo hospodařit v rybářských revírech, ale vystupuje zde pouze v roli jejich uživatele, jemuž byl přenechán bezplatný výkon rybářského práva; podle dovolatelky však nelze hovořit o přechodu či převodu vlastnického práva, stejně jako není možné hovořit o převodu vlastnictví k volně žijícím živočichům (rybám). Dovolatelka má za to, že vlastníkem volně žijících živočichů (ryb žijících ve vodních tocích) je stát a žalobce má pouze právo přivlastňovat si již ulovené ryby. Vlastnictví k uloveným rybám a vodním živočichům je přitom nabýváno až po jejich ulovení (§ 6 odst. 1 zákona o rybářství), což má svůj logický původ v okolnosti, že vlastníkem vodních toků je stát, stejně jako je jediným vlastníkem ryb ve vodních tocích, které doposud nebyly uloveny. V případě, že dojde k napadení těchto ryb zvěří, která je rovněž součástí přírodního ekosystému, je stát jediným aktivně legitimovaným subjektem k podání žaloby. Tomuto výkladu podle dovolatelky nasvědčuje i skutečnost, že výkon rybářského práva nemusí být nutně svěřen pouze žalobci. Je tedy otázkou, zda žalobci vznikla majetková újma (zda došlo na jeho straně k úbytku majetku nastalého v důsledku škodné události). Podle dovolatelky k majetkové újmě na straně žalobce nedošlo, žalobce nebyl a není vlastníkem volně žijících ryb a vodních živočichů a ustanovení § 34 odst. 3 zákona č. [23/1962](#) Sb., o myslivosti, není možné v posuzovaném případě použít. Odvolací soud ani soud prvního stupně se přitom podle dovolatelky otázkou vlastnictví volně žijících ryb a vodních živočichů vůbec nezabývaly, nezkoumaly tedy všechny podmínky vzniku odpovědnosti za škodu. Navrhuje proto, aby dovolací soud napadený rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalobce ve vyjádření k dovolání uvedl, že z oprávněné držby rybářského práva a svého vlastnictví chovu ryb podle § 130 odst. 2 obč. zák. má stejná práva k přítomným vodním živočichům v tekoucích vodách, jako vlastník. Předmětem sporu podle žalobce není určení vlastnictví rybářského práva, způsob jeho užívání, ani postavení vydry říční v ekosystému, ale škoda, za kterou odpovídá ze zákona stát; žalovaná přitom neprokázala, že vlastníkem ryb v tekoucích vodách je stát, taková skutečnost neplyne ze zákona č. [102/1963](#) Sb., o rybářství, ani zákona č. [254/2001](#) Sb., o vodách. Žalobce přitom do vyjádřené škody nezahrnuje nedomestikované, volně žijící ryby ne hospodářského významu, když zákon č. [102/1963](#) Sb., podle nějž rybářství je zemědělská výroba, neřeší problémy volně žijících živočichů, k nimž je příslušný zákon č. [114/1992](#) Sb., o ochraně přírody a krajiny.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací věc projednal podle zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném od 1. 1. 2001 (dále též jen „o.s.ř.“), neboť dovoláním je napadeno rozhodnutí odvolacího soudu vydané po 1. 1. 2001 a po řízení provedeném podle občanského soudního řádu ve znění účinném od 1. 1. 2001 (srov. Část dvanáctou, Hlavu I, bod 17. zákona č. [30/2000](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony). Po přezkoumání věci dospěl k závěru, že dovolání žalované, které je zčásti přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) o.s.ř. (ohledně částky 90.000,- Kč s příslušenstvím) a zčásti podle § 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř. (ohledně částky 220.500,- Kč s příslušenstvím, o kterou žalobce rozšířil žalobu po předchozím zrušujícím rozsudku), je důvodné.

Podle § 34 odst. 3 zákona č. [23/1962](#) Sb., o myslivosti, ve znění zákonů č. [146/1971](#) Sb., č. [96/1977](#) Sb., č. [143/1991](#) Sb., č. [270/1992](#) Sb. a č. [289/1995](#) Sb. (tj. ve znění účinném do 27. 9. 1999 - tedy v době, kdy vznikla žalobcem tvrzená škoda) škody způsobené zvěří, jejíž početní stavy nemohou být lovem snižovány, hradí stát. Podrobnosti stanoví ministerstvo financí České republiky, ministerstvo zemědělství České republiky a ministerstvo životního prostředí České republiky obecně závazným právním předpisem.

Jak správně dovodil odvolací soud, stejně jako soud prvního stupně (vázan právním názorem odvolacího soudu, který předchozí rozhodnutí soudu prvního stupně zrušil), okolnost, že nebyl vydán zákonem stanovený právní předpis ministerstva s úpravou podrobností poskytování náhrad škod způsobených zvěří, jejíž početní stavy nelze lovem snižovat, nevylučuje odpovědnost státu za škodu, jsou-li splněny její zákonné předpoklady dané tímto ustanovením; způsob a rozsah náhrady škod vzniklých v období před 10. 5. 2000 se řídí obecnými ustanoveními občanského zákoníku o náhradě škody (k tomuto závěru ostatně dospěl též Nejvyšší soud České republiky v rozsudku ze dne 29. 10. 2002, sp. zn. 25 Cdo 1753/2002, publikovaném pod č. 35 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 2003).

Podle § 442 odst. 1 obč. zák. hradí se skutečná škoda a to, co poškozenému ušlo (ušlý zisk). Podle odst. 2 škoda se hradí v penězích; požádá-li však o to poškozený a je-li to možné a účelné, hradí se škoda uvedením do předešlého stavu.

Za škodu se v právní teorii i praxi považuje újma, která nastala (projevuje se) v majetkové sféře poškozeného (spočívá ve zmenšení jeho majetkového stavu) a je objektivně vyjádřitelná všeobecným ekvivalentem, tj. penězi, a je tedy napravitelná poskytnutím majetkového plnění, především penězi. Skutečnou škodou je nutno rozumět takovou újmu, která znamená zmenšení majetkového stavu poškozeného oproti stavu před škodnou událostí a která představuje majetkové hodnoty, jež je třeba vynaložit k uvedení věci do předešlého stavu. Ušlý zisk je v podstatě ušlým majetkovým prospěchem a spočívá v nenastalém zvětšení (rozmožnění) majetku poškozeného, které bylo možno - kdyby nebylo škodné události - důvodně očekávat s ohledem na pravidelný běh věcí (stanovisko bývalého Nejvyššího soudu ČSSR Cpj 87/70, publikované pod č. 55 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1971).

Dovolatelce, která vytýká soudům obou stupňů, že se nezabývaly otázkou vlastnictví ryb volně žijících ve vodních tocích, je třeba přisvědčit v tom, že tato otázka je významná pro posouzení, zda a v jakém rozsahu žalobci vznikla škoda.

Podle § 6 odst. 1 zákona č. [102/1963](#) Sb., o rybářství, ve znění zákonů č. [146/1971](#) Sb., č. [49/1982](#) Sb., č. [367/1990](#) Sb., č. [425/1990](#) Sb., č. [229/1991](#) Sb., č. [283/1992](#) Sb. a č. [4/1993](#) Sb., tj. ve znění účinném do 31. 12. 1999 (dále též jen „zákon o rybářství“), rybářské právo je oprávnění a povinnost plánovitě chovat, chránit a lovit ryby a jiné vodní živočichy v tekoucích vodách a ulovené ryby a vodní živočichy si přivlastňovat, jakož i oprávnění užívat k tomu v nezbytné míře pobřežních pozemků. Podle odst. 4 tohoto ustanovení rybářské právo patří státu; lze je vykonávat jen v rybářských revírech.

Podle § 8 odst. 1 tohoto zákona ministerstvo zemědělství, lesního a vodního hospodářství přenechá bezplatně výkon rybářského práva v rybářských revírech především organizačním složkám Československého rybářského svazu, a

dále podnikům státního rybníkářství a jiným státním organizacím v oboru rybníkářství, popřípadě státním organizacím lesního hospodářství a v revírech, které jsou na pozemcích spravovaných orgány vojenské správy, organizacím v oboru působnosti ministerstva národní obrany.

Podle této úpravy rybníkářské právo patří státu, který jeho výkon v rybníkářských revírech bezplatně svěřuje jiným subjektům. Zákon o rybníkářství ani jiný právní předpis přitom výslovně neřeší vlastnictví volně žijících ryb, upravuje pouze to, že oprávněný subjekt rybníkářského práva je do svého vlastnictví nabývá ulovením jakožto způsobem nabytí vlastnictví podle zvláštního zákona, tedy originárním způsobem založeným na oprávnění přivlastňovat si ryby v mezích zákona o rybníkářství. Z toho právní literatura dovozuje, že na rozdíl od ryb v rybnících není vlastnictví k rybám v tekoucích vodách možné a že neulovené ryby ve vodních tocích se pokládají za věc ničí [srov. Kindl, M.: K jednomu regálu (Co může a co nemůže být předmětem výhradního vlastnictví státu na příkladu rybníkářského práva), Právník 8/1996, s. 735 a násl., Tomsa, M.: Právní problematika náhrady škody rybníkářským organizacím vypouštěním závadných odpadů, Hospodářské právo 10/1984, str. 766 a násl.,] a k obdobnému závěru o charakteru rybníkářského práva dospívá rovněž rozhodovací praxe soudů (např. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 12. 4. 1996, sp. zn. 6 A 78/94, publikované v časopise Správní judikatura pod č. 338, ročník 1998). V posuzovaném případě není pochyb o tom, že rybníkářské právo svědčilo v předmětném období v žalobě uvedených rybníkářských revírech i Českému rybníkářskému svazu jako občanskému sdružení ve smyslu zákona č. 83/1990 Sb., přičemž legislativní nedostatek spočívající v odkazu ustanovení § 8 odst. 1 zákona o rybníkářství na již neexistující subjekty byl odstraněn novelou provedenou zákonem č. 410/2000 Sb.

Je proto zřejmé, že ztráta dosud neulovených ryb žijících ve vodních tocích tím, že je zkonsumována vydra, nemůže představovat snížení majetkového stavu žalobce (oprávněný subjekt rybníkářského práva), který ryby k okamžiku jejich ztráty nevlastnil (jejich hodnota netvořila jeho majetkový stav), neboť je ulovením nenabyl do svého vlastnictví. Odvolací soud se rozlišením skutečné škody a ušlého zisku nezabýval a k určení výše škody použil závěry znaleckého posudku, který vyšel z průměrného počtu jedinců vydry říční ve vymezených tocích a stanovil jejich spotřebu ryb za předmětné období. Na náhradu škody tak byla přiznána částka odpovídající hodnotě ryb, které posloužily vydrám za potravu (skutečná škoda), aniž byly zohledněny všechny okolnosti, jež mohly ovlivnit nedosažený zisk, který bylo možno, kdyby nebylo škodné události, důvodně očekávat s ohledem na pravidelný běh věcí (ušlý zisk). Výši ušlého zisku je v daném případě třeba vyjádřit tak, aby byla vyčíslena hodnota předpokládaného výtěžku lovu po odečtení nákladů, které by při normálním běhu věcí musely být vynaloženy, musí tedy být v mezích možností znalce nepochybně stanoveno, zda a v jaké výši by v daném případě při pravidelném běhu věcí nastal kladný hospodářský výsledek (srov. Tomsa, M.: Právní problematika náhrady škody rybníkářským organizacím vypouštěním závadných odpadů, Hospodářské právo 10/1984, str. 768 - 772).

Ze všech těchto důvodů vyplývá, že dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. b) o.s.ř. (nesprávné právní posouzení věci) je naplněn; Nejvyšší soud České republiky proto rozsudek odvolacího soudu zrušil (§ 243b odst. 2 část věty za středníkem o.s.ř.); protože důvody, pro které byl zrušen rozsudek odvolacího soudu, platí i pro rozsudek soudu prvního stupně, byl i tento rozsudek zrušen, a to ve výrocích o platební povinnosti žalované a ve výrocích o náhradě nákladů řízení a věc byla v tomto rozsahu vrácena Okresnímu soudu v Jindřichově Hradci k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 věta druhá o.s.ř.).

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Restituce](#)
- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)
- [Důkazní břemeno](#)

- [Dokazování, neúčinnost právního jednání](#)
- [Katastr nemovitostí](#)